

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Eskilstuna kommuns yttrande över Remiss - Betänkandet En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72)

Sammanfattning

Eskilstuna kommun ser över lag positivt på utredningens förslag till förändringar men har också synpunkter på direktiven till utredningen. Ett centralt problem när det gäller dagvatten och detaljplaner är att lagstiftningen tenderar att sluta vid plangränsen medan vattnets flöde inte gör det. Följden blir att dagvattnets infrastruktur blir lidande vilket orsakar problem vid planering, byggande samt för vattenflöden upp - och nedströms planområdet. Lagstiftningen behöver utgå från att dagvatten från bebyggelse och avrinning från annan mark ska kunna hanteras i ett sammanhang, bland annat med anledning av att vattnet många gånger använder samma vattenanläggningar. Detta saknas som bärande tanke i utredningsdirektiven och därmed i utredningen. Frågan diskuteras i vattenverksamhetsutredningen (SOU 2014:35 "I vått och torrt.") och klimatanpassningsutredningen (SOU 2017:42 "Vem har ansvaret"). Med det sagt så innehåller denna utredning mycket som är bra och kritiken riktas mot det som saknas.

Förändringarna kommer förtydliga vikten av att utforma och placera bebyggelse med hänsyn till dagvatten. Dagvattenfrågor har kommit att spela en viktig roll i utformningen av våra detaljplaner vilket inte avspeglas i dagens lagstiftning, varför ett förtydligande är välkommet. Vidare innebär förändringarna större möjligheter att i detaljplan säkerställa skydd mot otillåten påverkan på miljökvalitetsnormerna, samt reglera dagvattenhanteringen på kvartersmark. Eskilstuna kommun ser positivt på detta då det kommer underlätta planeringen i tätbebyggda områden och där det finns utmaningar kopplat till miljökvalitetsnormer.

Vidare vill Eskilstuna kommun betona vikten av vägledning gällande vilket underlag som behöver tas fram till detaljplaner för att säkerställa att bestämmelserna i 5 kap. miljöbalken följs. Detta särskilt utifrån hur den avrinningsområdesproblematik som lyfts i utredningen ska hanteras. En annan fråga kommunen gärna ser vägledning kring är hur dagvattenfrågor kan hanteras vid ändring av detaljplaner. Även i bygglovsskedet bidrar förslagen till förtydliganden som kommer underlätta, men här finns risken att

behoven som uppkommer av mer samordnande med miljöprövningen kommer leda till längre handläggningstider.

Yttrande

4.14.2 Gällande rätt för vattenfrågor

Utredningen menar att det saknas reglerade kopplingar mellan lag med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet och plan- och bygglagen. Den koppling som ändå får anses finnas är vag men ger ändå möjlighet att samnyttja de befintliga vattenanläggningar (framför allt diken) som till stor del utgör vattnets infrastruktur i jordbrukslandskapet. Det är framför allt 3 kap 5-8§§ och 7 kap.17-29§§ lag med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet (1998:812) som avses. Kopplingen är i stort behov av förenkling och förtydligande. Detta är viktigt av flera skäl. Det ger möjlighet att ta ett större grepp om dagvatten, till exempel när det gäller översvämningsproblematik och rening. Ett annat skäl är rättviseperspektivet för den enskilde när det gäller ansvarsfrågan men också vad gäller kostnader för rensning och underhåll.

10.3 Nya och ändrade legaldefinitioner

Det är bra med en definition av termen dagvatten. En fråga är om formuleringen *regn- eller smältvatten som inte tränger ned i marken eller som avrinner på markyta...* kan vara en alltför omfattande definition och inom till exempel en översiktsplan träffa allt vatten som rinner av från berg?

10.4.1 Förtydligade bestämmelser om hänsyn till allmänna intressen

Utredarna föreslår att dagvatten ska pekas ut som ett eget allmänt intresse i 2 kap. 6 § PBL som ska beaktas avseende byggnadsverks placering och utformning. Dagvattenfrågan hanteras redan i bygglovsprövningen och kravet på ställningstaganden i detta skede kan leda till något längre handläggningstider. Det ger också behov av mer samordning med miljöprövningen i bygglovsskedet.

10.4.4. Nya möjligheter att ställa krav på skyddsåtgärder m.m. vid planläggning i detaljplan och områdesbestämmelser

Eskilstuna kommun tolkar förslagen till ändringarna i plan- och bygglagen som att dessa kommer att ge kommunen möjlighet att i detaljplan ställa krav på fastighetsägaren att ta hand om eller fördröja dagvatten på sin fastighet. Att mängden dagvattnet som behöver avledas och renas i första hand ska minska genom åtgärder lokalt på den fastighet eller allmänna platsmark där dagvattnet uppkommer (lokalt omhändertagande av dagvatten) är en strategi i kommunens dagvattenpolicy. I den anges att exploitörer och fastighetsägare bör vidta åtgärder så att de första 20 mm regn kan fördröjas på fastigheten. Detta är dock inte möjligt att ställa som krav med gällande lagstiftning.

Eskilstuna kommun vill framhålla att dagvatten- och skyfallsutredningar är komplexa utredningar av teknisk karaktär som ställer stora krav på kompetensen hos kommunen när det kommer till kravställning och granskning. Kommunen vill därför poängtera vikten av att det tas fram vägledningsmaterial för hur vattenfrågorna ska hanteras vid planläggning. Detta gäller framför allt vilket underlag som en kommun förväntas ta fram för att visa att bestämmelserna i 5 kap. miljöbalken följs.

Kommunen ser också gärna vägledning i hur eventuella planbestämmelser kring dagvattenanläggningar ska tolkas bygglovskedet och hur en eventuell avvikelse ska prövas i bygglovet. Kommunen vill också påtala att det kan vara svårt att säkerställa efterlevnaden av detaljplanen när det gäller sådana bestämmelser.

10.4.6 Förtydligande av vad ett exploateringsavtal får avse

Förtydligandet att det via exploateringsavtalet går att ställa krav på en byggherre eller fastighetsägare i fråga om dagvatten är bra. Förslaget är begränsat till att avse åtgärder för anläggande av anläggningar för dagvattenhantering. En vidare formulering som till exempel "... vidta eller finansiera åtgärder för dagvatten" skulle medföra ökade möjligheter, till exempel utredningar, omprövning av gemensamhetsanläggningar eller markavvattningsföretag.

10.4.7. Nya krav avseende hantering av vatten på en tomt

Ändringen i 8 kap. 9 § innebär att en obebyggd tomt ska ordnas så att det på tomten eller i närheten av den går att tillgodose krav på vattenförsörjning och avlopp samt i skälig utsträckning hantera dagvatten. Kommunen ser positivt på att det kommer vägledning i frågan.

10.8.5 Undantag för konstruktions- och byggnadsarbeten

"En förutsättning för undantaget är att utsläppen inte äventyrar uppnåendet av de miljömål som har fastställts för grundvattenförekomsten. Tillämpningen av undantaget får inte heller permanent hindra eller äventyra uppnåendet av miljökvalitetsnormerna för andra vattenförekomster inom vattendistriktet." Kommunen undrar vad det blir för konsekvenser om syftet inte uppnås vid ett beviljat undantag?

10.14 Behov av nytt vägledningsmaterial och annat stöd vid bedömningen av vattenfrågor vid planläggning och byggande

Eskilstuna kommun ser ett behov av vägledning i hur dagvattenfrågor ska hanteras vid ändringar av detaljplaner. Att uppdatera en detaljplan genom att göra en ändringsplan kan vara mycket värdefull genom att spara resurser jämfört med att ta fram en ny plan. Eftersom äldre planer inte behandlade dagvatten- och skyfallsfrågor enligt dagens krav kan det vara svårt att avgöra på vilken nivå dessa frågor ska hanteras i en ändringsplan.

En viktig del i detta är att ge vägledning kring hur den avrinningsområdesproblematik (7.2.10) som lyfts i utredningen kan hanteras i utredningar för enskilda detaljplaner. Det finns en risk för att den senaste detaljplanen får "bära" dagvattenbelastningen från flera planer.

ESKILSTUNA KOMMUN